

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

LXXXIII. An, & quo fine sint extruenda Tempia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

manitus ad Christianorum distinctionem ab aliis: ergo non est religiosum & venerabile. 3. Est superstitionis instrumentum humanitus institutum. 4. Eneruat vim crucis Christi; nam daemones fugare Christi est, non signi, cui tribuitur.

DICO AD I. Vt supra. AD II. Est id; sed non solum ad id. AD III. & IV. Falsa assumpta.

QVÆSTIO LXXXIII.

An, & quo fine sint extruenda Tempia?

LUTHERO-CALVINISTÆ excitanda negant templa. 1. Ad Sacrificandum. 2. Aut ad orandum. 3. Aut ad honorandos Sanctos. 4. Aut, quod addunt Anabaptistæ & VValdenses, ad Conciones & Sacramenta ministranda. 5. Manichæi, nullam ob causam vlla extruenda esse voluerūt.

I. MANICHÆI, S. Agostino l. contra Adimantum c. 10. eos refutante, aiebant Deum Veteris Testamenti iubentem erigi Tabernaculum & Templum, esse malum principium, non verum Deum, contrarium Deo Novi Testamenti. Vnde Matth. 5. Cælum, Dei sedes est, terra autem scabellum pedum eius. Act. 17. Deus non in manusculis templis habitat, aut manibus humanis colitur. Hæc resoluta vide in *Antichristo* part. 1. quæst. 26.

II. ANABAPTISTÆ & Waldenses negant templa concionibus & Sacramentis esse necessaria: quod Christus prædicavit in campis, montibus, desertis, mari, ad bus, plateis; baptizavit in fluminibus, Cœnam peregerit in priuata domo. Oppidò quam affines isti Manichæi?

III. LUTHERO-CALVINISTÆ sic docent: templa. 1. Non Sacrificiis necessaria. Quia Apoc. 21. *Templum non vidi in ea, Dominus enim Deus templum illius est*, (c. Ecclesiæ militantis: teste Isa. c. 60. Ideò Salomoni debuit euerri.

AUTOR. At de Triumphante fit ibi mentio, teste Hieron. & Cyrillo: & statum Legis cessasse erat signum ipsa quæsiq. Salomoni.

2. Non Orationibus: Quia Matth. 6. *Tu autem cum oraueris intra in cubiculum tuum. Ioan. 4. Venit hora, & nunc est, quando neque in monte hoc, neque in Ierusal. adorabitur. &c.* 1. Tim. 2. *Volo viros orare in omni loco leuantes puras manus.*

3. Nec Sanctis honorandis templa erigenda: quia idololatria est; teste Aug. l. contra serm. Arian. c. 20. *Templi constitutio ad latræ cultum pertinet. &c.* Talia Lutheri caluinistæ.

AUTOR. Rectè Collocantur, 1. Edes sacræ Prædicationi & Sacramentis: 2. Templa Sacrificiis: 3. Orationi orationi publicæ ac priuatæ: 4. Basilicæ, seu Memorix, seu Martyria Sanctis.

I. PRÆDICATIONI & Sacramentis: contra Eustathium, Waldenses, & Anabaptistas: 1. Teste Christo Iesu, in meo *Antichristo* p. 1. q. 26. 2. Quia in Ecclesia primitiua ædes priuatæ in Ecclesiis vertebantur: vt teste Clemente l. 10. *recognitionum*, Antiochiæ domus Theophili, Petro concionante, Plura Eusebius l. 2. *hist. c. 17 &c.*

II. SACRIFICIIS Templa ponuntur. 1. Quia templa sunt domus altarium, sed aræ semper fuerunt: ergo & templa. At aræ seruiunt Sacrificiis necessaria; ergo & templa. Ita omnis Antiquitas, & Christiana Traditio, Patrumque Consensus.

III. ORATIONIBVS etiam priuatæ templa sanctè instituuntur. Ita S. Scriptura in meo *Antichristo*; quæst. 26. Ita S. Patres in Bellarm. l. 3. de Sanctis c. 4. Vnde Orationa dicebantur; & Ecclesiæ, quo euocabantur. RATIO, Deus magis est in templis, quam alibi: Vnde in nobis

nobis esse peculiari modo dicitur, velut in templo, 1. Cor. 3. & 6. & 2. Cor. 6. Et in Templo citius exaudit. 3. Reg. 9. Et orationi, ut rei nobilissimi, locus quoque nobilissimus debetur templorum: teste Basilio l. 2. de bapt. q. 8.

Illud verò, *Intra in cubiculum tuum & ora*: significat vanam gloriam fugiendam, & sectandam quietem animi collectoris. Neque vnus solum erit locus in monte ad orandum; sed vbicunque elegerit loca Deus. Vnde *Volo viros orare in omni loco*, publico & destinato; aut etiam priuato: Non tamen ut hypocrite illi, qui Matth. 6. *Amant in synagogis, & in angulis platearum stantes orare.*

IV. SANCTIS Basilicæ rectè consecrantur. Sic Concilia peruerusta; quibus Eustathius damnatus est; ut in Gangrensi. Et Carthaginense V. vetat poni Basilicas, nisi vbi vel est corpus martyris, aut is habitauit, passusue fuit. Ita & S. Patres Græci ac Latini. Quid quod Salomonæum fuit erectum non solum ad Sacrificia & orationes; sed etiam ad Arcam recipiendam? 1. Paral. 6. 17. & 28. Sed maior debetur honos sacris Reliquiis. &c. Plura in *Genealog. p. 1. q. 26.*

QVÆSTIO. LXXXIV.

*An Ecclesiarum consecratio iusta sit
as Sancta?*

LUTHERO-CALVINISTÆ communiter tria reprehendunt, in primis Magdeburg. Cent. 4. c. 6. 1. Templorū festiua dedicatio est *uero* γένεσις Iudaismi reducti. 2. Ceremonie quædam in consecratione ab superstitione magica excusari non queunt: Ut ad XII. cruces cereos accendi XII. scribi per Pedum alphabetum græcum & latinum;

in formam crucis decussatæ &c. 3. Temppla dedicata haberi cæteris locis sanctiora. Sic & CALVINVS *Inst. l. 3. c. 20. §. 20.*

AUTOR. Orthodoxi è diametro contraria solidè docemus.

I. DEDICATIO Templorum Sancta & iusta est. 1. Ita S. Literæ, in meo *Antichristo p. 1. q. 27.* 2. Ita Praxis, & Traditio, testibus S. Patribus apud Bell. l. 3. de Sanctis. c. 5. Greg. Naz. orat. in nouam Domū Dom. *De Encæniis honorandis lex vetus est, eaque præclare constituta.* Innumera extant Patrum homilia encænistica. 3. Miraculis quoque Deus Encænias illustrauit. Ut prosper *part. 3. c. 38.* de promissis Dei testatur quod vidit. Sic & S. Greg. Magnus *libr. 3. Dial. cap. 30. &c.*

II. CEREMONIÆ Dicationis sunt castæ & sanctæ omnes ac singulæ. 1. Sic naturæ instinctu, Gen. 26. Iacob vixit lapidem, locūque nuncupauit Bethel, id est, Domum Dei. Similiter idē *Genes. 15.* Et Moyses, *Exod. 40. Num. 7.* aram & vasa omnia consecrauit ex Lege Dei. Et S. Dionysius *l. hierarch. c. 6. p. 1.* docet inungendas aras esse. 2. Sic & Concilia; & S. Patres. Ceremoniarum verò rationem strictim reddit Bellarm. vbi suprà,

III. SANCTVM efficitur Templum consecratione. 1. Quia dedicatio id esse Dei facit proprium: Vnde sicut, *Leu. ult. Animal si quis vouerit immolari, Sanctum erit: sic & Templum.* Aug. l. 4. contra Cresc. c. 40. *De parietes consecratos, Ecclesiam venerandam, quasi quadam obfessione credidit retinendam.*

2. Quia precibus sanctificatur. &c. 1. Tim. 4. Imò Deus testatur 3. Reg. 9. R. 3. Exau.